СОВЕТ
УТАР-АТЫНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО
РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Кооперативная, д. 22, с.Утар-Аты,
Арский муниципальный район, 422017

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УТАР-АТЫ
АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Кооператив урамы, 22 йорт, Утар-Аты авылы,
Арча муниципаль районы, 422017

Тел. (84366)50-3-31, факс (84366)50-4-22. E-mail: Utat.Ars@tatar.ru

Утар-Аты авыл җирлеге Советы
КАРАРЫ

« 18 » декабрь 2019 ел **№ 113**

Утар-Аты авыл җирлеге Советының 2006 елның 21 мартындагы 21 номерлы « Утар-Аты Советы регламентын раслау турында" карары (10.12.2009, №44, 26.06.2010, №50.1, 12.03.2014 №56 үзгәрешләр белән) белән расланган Утар-Аты авыл җирлеге Советы Регламентына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл җирлеге Уставы нигезендә Утар-Аты авыл җирлеге Советы карар бирде:

1. Утар-Аты авыл җирлеге Советының 2006 елның 21 мартындагы 21 номерлы « Утар-Аты Советы регламентын раслау турында" карары (10.12.2009, №44, 26.06.2010, №50.1, 12.03.2014 №56 үзгәрешләр белән) белән расланган Утар-Аты авыл җирлеге Советы Регламентына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертергә һәм аны кушымта нигезендә яңа редакциядә расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында (http:pravo.tatarstan.ru) бастырып чыгарырга һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтында (http:arsk.tatarstan.ru) урнаштыру юлы белән халыкка җиткерергә.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

Утар-Аты авыл
җирлеге башлыгы А.Г. Мөхәммәтгалиева

СОВЕТ УТАР-АТЫНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ

Утар-Аты
авыл җирлеге Советының 18 декабрь
2019 ел, № 113 карары белән
РАСЛАНГАН

АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ УТАР-АТЫ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

РЕГЛАМЕНТЫ

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 статья

Әлеге Регламент федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары Утар-Аты авыл җирлеге Уставы (алга таба – Җирлек Уставы) нигезендә Утар-Аты авыл җирлеге Советы эшчәнлеге тәртибен билгели (алга таба – Җирлек Советы).

2 статья

Җирлек советы эшчәнлеге күмәк, ирекле, эшлекле фикер алышу һәм мәсьәләләрне хәл итү, хәбәрдарлык, законлылык, Җирлек Советы һәм Башкарма комитеты (алга таба–Җирлек Башкарма комитеты) компетенцияләрен чикләү, җирлек халкы алдында җаваплылык һәм хисап тоту нигезендә башкарыла.

3 статья

1. Авыл җирлеге Советының төп эш формасы булып аның утырышы тора.
2. Җирлек Советы утырышлары ачык һәм хәбәрдар рәвешендә үткәрелә.
3. Җирлек Советы ябык утырыш үткәрү турында карар кабул итәргә мөмкин. Әлеге утырыш кирәклеге турында фикер алышулар узарга мөмкин.

4 статья

Җирлек Советы утырышларында мәсьәләләрне алдан карау һәм аларны карауга әзерләү, утырышлар арасында депутатларның эшен оештыру өчен Җирлек Советы даими комиссияләр төзи.

2 БҮЛЕК. Җирлек Советы Депутаты

5 статья

1. Җирлек Советы депутаты эшчәнлеге формалары булып түбәндәгеләр тора:

1) Җирлек Советы утырышларында катнашу;

2) Җирлек Советының даими комиссиясе эшендә катнашу;

3) федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары вазыйфаи затларына, оештыру-хокукый формаларына, җәмәгать берләшмәләренә җирлек карамагындагы мәсьәләләр буенча мөрәҗәгать итү;

4) норматив хокукый акт проектын кертү;

5) депутат таләбен кертү;

6) Җирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар проектларын эшләүдә катнашу;

7) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә Җирлек Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;

8) җирлек халкы белән очрашулар, аларның мөрәҗәгатьләре белән эшләү, үз вәкиле булган җирлек халкына үзләренең эшчәнлеге һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү;

9) җирле референдумнарны, ачык тыңлауларны, җыелышларны, конференцияләрне һәм гражданнарны сораштыру үткәрүне оештыруда һәм үткәрүдә катнашу;

2. Җирлек Советы депутаты үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында һәм җирлек Уставында каралган башка рәвешләрдә дә башкара ала.

6 статья

1. Җирлек Советы депутаты Җирлек Советы һәм аның президиумы, үзе әгъза булган даими комиссияләр тарафыннан карала торган барлык мәсьәләләр буенча хәлиткеч тавыш бирү хокукыннан файдалана.

2. Депутат Җирлек Советының, аның президиумының, үзе әгъзасы булып торган даими комиссиясенең барлык утырышларында да катнашырга тиеш.

3. Җирлек Советының яисә президиумның, даими комиссия утырышларында катнаша алмаганда, депутат бу хакта алдан ук Җирлек Советына, президиум рәисенә, даими комиссиягә яки секретариатка хәбәр итә.

4. Депутат түбәндәге хокукларга ия:

1) Президиумга, даими комиссияләргә һәм Җирлек Советында тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланырга;

2) Җирлек Советына карау өчен сораулар тәкъдим итәргә;

3) Җирлек Советы тарафыннан булдырыла торган органнар һәм Җирлек Советы тарафыннан сайланучы (билгеләнүче, килештерелүче) вазыйфаи затлар кандидатураларын формалаштыру мәсьәләләре буенча үз фикерен әйтергә;

4) хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә Җирлек Советы хокукый актлар проектларын кертергә;

5) Җирлек Советы карарлары проектларына төзәтмәләр, көн тәртибе, тикшерелә торган сорауларның асылы һәм карау тәртибе буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр кертергә;

6) Җирлек Советына хисап бирергә тиешле яки контрольдә булган теләсә кайсы органның яки вазыйфаи затның Җирлек Советы утырышында чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау буенча тәкъдимнәр кертергә;

7) әлеге Регламентта билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр бирергә;

9) Җирлек Советы утырышларында аның фикеренчә иҗтимагый әһәмияткә ия булган гражданнарның мөрәҗәгатьләрен игълан итәргә.

10) Җирлек Советы тарафыннан булдырыла торган органнар һәм Җирлек Советы тарафыннан сайланучы (билгеләнүче, килештерелүче) вазыйфаи затлар кандидатуралары хосусый составы турында фикер әйтергә;

11) Җирлек Советы утырышларының аудиоязмасы һәм беркетмәләре белән танышырга.

5. Җирлек Советы утырышында депутат тарафыннан әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, Җирлек Советы утырышында Җирлек Советы карары проектын эшләгәндә, Җирлек Советының тиешле даими комиссиясе тарафыннан карала һәм фикер алышына.

7 статья

Җирлек Советы депутаты законнар, муниципаль Җирлек Уставы һәм әлеге Регламент белән бирелгән башка хокуклардан файдалана.

8 статья

Җирлек Советы депутаты җирлек халкыннан кергән мөрәҗәгатьләрне, гаризаларны һәм шикаятьләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә булган мәсьәләләрне дөрес, үз вакытында хәл итәргә ярдәм итә, гражданнарны кабул итә, җәмәгатьчелек фикерен өйрәнә, тиешле җирле үзидарә органнарына, кирәк булганда, дәүләт һәм иҗтимагый органнарга тәкъдимнәр кертә.

9 статья

Җирлек Советы депутатына җирлектәге вәкаләтләрен тормышка ашыру өчен әлеге җирлектә яшәүчеләр белән очрашуларны оештыруда Җирлек Башлыгы ярдәм итә.

10 статья

Җирлек Советы депутаты, үзе вәкил булып торган авыл халкына, алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша үз эшчәнлекләре турында хәбәр итә.

3 бүлек. Җирлек Башлыгы. Җирлек Башлыгы урынбасары

11 статья

Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча Җирлек Башлыгы:

1) Җирлек Советы эшен оештыра, Җирлек Советы утырышларын чакыра һәм аларга рәислек итә;

2) дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә Җирлек Советы исеменнән эш итә;

3) Җирлек Советы депутатларына үз вәкаләтләрен тормышка ашыруда ярдәм итә;

4) Җирлек Советы президиумы һәм даими комиссияләре эшчәнлеген координацияли;

5) Җирлек Советының даими комиссияләренә йөкләмәләр бирә;

6) Җирлек Советы эшендә хәбәрдарлыкны тәэмин итә;

7) Җирлек Советы раславына Җирлек Советы структурасын тәкъдим итә;

8) Җирлек Советы эше белән җитәкчелек итә;

9)Җирлек Советында гражданнарны кабул итә, аларның мөрәҗәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый;

10) Җирлек Советы исеменнән судка җибәрелә торган документларга (шул исәптән дәгъва гаризаларына, ышаныч кәгазьләренә һәм башка документларга) кул куя;

11) федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, Җирлек Уставында һәм әлеге Регламентта каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

12 статья

1. Җирлек Башлыгы яңа сайланган Советның беренче утырышында Җирлек Советы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән Җирлек Советы вәкаләтләре вакытына сайлана.

2. Җирлек Башлыгын сайлау Җирлек Советы депутатлары тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан, шул исәптән Җирлек составына керүче җирлекләрнең вәкиллекле органнары, Җирлек халкы, җәмәгать берләшмәләре, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә башкарыла.

3. Җирлек Башлыгы вазыйфасына сайлануга тәкдим ителгән депутат, үз кандидатурасын кире алуы турында белдерергә хокуклы.

13 статья

1. Җирлек Башлыгы вазыйфасына сайлануга тәкдим ителгән барлык кандидатуралар буенча, үз кандидатурасын кире алулары турында белдерүчеләрдән тыш, фикер алышу үткәрелә. Фикер алышу барышында кандидатлар булачак эшчәнлек программасы белән чыгыш ясыйлар һәм депутатлар сорауларына җавап бирәләр. Һәр депутат тәкъдим ителгән программа турында үз фикерен әйтергә, тәкъдим ителгән кандидатура яклы яки каршы өндәргә хокуклы.

2. Җирлек Башлыгы вазыйфасына тәкъдим ителгән кандидатуралар турында фикер алышканнан соң, үз кандидатурасын кире алулары турында белдерүчеләрдән тыш, кандидатлар яшерен тавыш бирү өчен бюллетеньгә кертелә. Һәр депутат бер кандидат өчен генә тавыш бирә ала.

3. Тавыш бирү нәтиҗәсендә Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш җыйган кандидат Җирлек Башлыгы вазыйфасына сайланган дип санала.

4. Әгәр Җирлек Башлыгы вазыйфасына кандидатларның берсе дә сайлау өчен таләп ителә торган депутатлар тавышларын җыймаса, кандидатларның кабат тәкъдим ителүе уздырыла. Шул ук вакытта элегрәк тәкъдим ителгән кандидатларны тәкъдим итү рөхсәт ителә.

5. Әгәр Җирлек Башлыгы вазыйфасына икедән артык кандидат тәкъдим ителгән булса һәм аларның берсе дә сайлау өчен таләп ителә торган депутатлар тавышы санын җыймаса, утырышта катнашучылар санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителгән Җирлек Советы карары буенча иң күп тавыш җыйган ике кандидатура буенча икенче тур тавыш бирү уздырыла. Тавыш бирүнең икенче турында Җирлек Башлыгы сайланмаса, Җирлек Башлыгы вазыйфасына кандидатлар тәкъдим итү процедурасы кабатлана.

14 статья

1. Җирлек Башлыгы урынбасары авыл Җирлеге Советы депутатлары арасыннан Җирлек Башлыгы тәкъдиме белән сайлана.

2. Җирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелеге тавыш бирсә, Җирлек Башлыгы урынбасары вазыйфасына сайланган дип санала.

3. Җирлек Башлыгы урынбасары Җирлек Башлыгы вәкаләте буенча аның аерым функцияләрен башкара һәм ул булмаганда яки үз вазыйфаларын башкара алмаган очракта, Җирлек Башлыгын алмаштыра.

4. Җирлек Башлыгы урынбасарының вәкаләтләре Җирлек Уставында каралган нигезләр буенча һәм тәртиптә вакытыннан алда туктатылырга мөмкин.

5. Җирлек Башлыгы урынбасары теләсә кайсы вакытта Җирлек Советы карары белән, Җирлек Башлыгы инициативасы белән кабул ителгән яки Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән бер өлеше булган депутатлар төркеме таләбе буенча вазыйфасынннан алынырга мөмкин. Җирлек Башлыгы урынбасарын вазыйфасынннан алу турында карар

Җирлек Советы депутатларыныңн билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

4 бүлек. Җирлек Советы президиумы һәм даими комиссияләре

15 статья

1. Җирлек Советы, үз вәкаләтләре вакытына Җирлек Советы карамагына караган мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен, депутатлар арасыннан даими комиссияләр төзи.

2. Җирлек Советының даими комиссиясе үз компетенциясендә каралган мәсьәләләр буенча:

1) Җирлек Советы карары проекты буенча бәяләмә әзерли;

2) Җирлек үсеше планнары һәм программалары проектларын, Җирлек бюджетын эшләүдә катнаша, алар буенча үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен кертә;

3) Җирлек Советы кушуы буенча, Җирлек Башлыгы яки үз инициативасы белән даими комиссия эшчәнлеге өлкәсенә караган мәсьәләләрне әзерли, алар буенча Җирлек Советының хокукый актлары проектларын әзерли;

4) үз компетенциясе кысаларында Җирлек Советы хокукый актларының үтәлешен контрольдә тота, әлеге мәсьәләләр буенча тиешле органнар һәм җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары докладларын һәм хисапларын тыңлый;

5) Җирлек Советы утырышында карау өчен документлар проектларын әзерли;

6) Җирлек Уставында һәм әлеге Регламентта каралган башка вәкаләтләрне башкара. Советы үз вәкаләтләре вакытына Җирлек Советы карамагына караган мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен депутатлар арасыннан даими комиссияләр төзи.

16 статья

1. Җирлек Советының даими комиссияләре даими комиссия рәисе һәм әгъзалары составында район Советы депутатлары тарафыннан сайлана.

2. Җирлек Советы депутатларның 3тән ким һәм 5 тән артык санда була алмаган даими комиссияләренең составы, Җирлек Советы депутатлары тәкъдимнәрен исәпкә алып, яңа төзелгән Җирлек Советының беренче утырышында билгеләнә.

3. Җирлек Советының даими комиссияләрен сайлаганда тавыш бирү тулаем состав буенча үткәрелә.

4. Җирлек Советының даими комиссияләре рәисләре, кагыйдә буларак, альтернатив нигездә сайлана. Даими комиссия рәисе вазыйфасына кандидатуралар аның утырышында алдан каралырга тиеш.

5. Җирлек Советының даими комиссияләре комиссия әгъзалары арасыннан даими комиссия рәисе урынбасарын һәм секретарен сайлыйлар,

аның кандидатурасын фикер алышу өчен комиссия рәисе кертә.

6. Җирлек Советы депутаты Җирлек Советының ике даими комиссиясе әгъзасы булып тора ала.

17 статья

1. Җирлек Советының даими комиссиясе рәисе Җирлек Советы утырышында күпчелек тавыш белән Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан чыгып сайлана.

2. Җирлек Советының даими комиссиясе рәисе:

1) даими комиссиясенең эшчәнлеген оештыруны тәэмин итә.

2) комиссия утырышының көн тәртибен һәм чакырылган затлар исемлеген төзи;

3) комиссия утырышларын алып бара;

4) Җирлек Район Советының башка комиссияләре, Җирлек Башлыгы, Җирлек территориясендә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар, массакүләм мәгълүмат чаралары белән үзара мөнәсәбәтләрдә комиссия исеменнән эш алып бара;

5) комиссия карарларына имза куя;

6) әлеге Регламентта каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

18 статья

Җирлек Башлыгы, Җирлек Башлыгы урынбасары даими комиссияләр әгъзалары итеп сайлана алмый.

19 статья

1. Комиссия составының кимендә өчтән икесе катнашса, Җирлек Советының даими комиссиясе утырышы тулы хокуклы була.

2. Җирлек Советы комиссиясе карары комитет әгъзаларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Җирлек Советының берничә комиссиясенең уртак утырышларын үткәргәндә, карар һәр комиссия әгъзаларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

20 статья

Җирлек Советының даими комиссияләре үз эшенә җирле үзидарә органнары, шул исәптән Җирлек Башкарма комитетының структур бүлекчәләре, дәүләт органнары, иҗтимагый оешмалар вәкилләрен, экспертлар, белгечләрне җәлеп итәргә хокуклы.

21 статья

Җирлек Советының даими комиссиясе утырышында аның составына кермәгән Җирлек Советы депутатлары да катнаша ала.

22 статья

1. Җирлек Советы, кирәк булганда, вакытлы комиссияләр төзи ала.

2. Әлеге комиссиянең бурычлары, вәкаләтләре һәм эшчәнлек сроклары Җирлек Советы тарафыннан аларны төзегәндә билгеләнә. Вакытлы комиссияләр депутатлар арасыннан рәис һәм әгъзалары составында Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән төзелә.

23 статья

1. Вакытлы комиссия эшенең нәтиҗәләре буенча Җирлек Советына үзе төзелгән мәсьәләнең асылы буенча доклад ясый. Аерым фикере булган комиссия әгъзалары аны Җирлек Советы утырышында игълан итәргә хокуклы. Җирлек Советы вакытлы комиссия докладлары буенча карар кабул итәргә мөмкин.

2. Вакытлы комиссия, үз эшчәнлеген үзенә йөкләнгән бурычларны үтәгәннән соң, яисә Җирлек Советы карары буенча вакытыннан алда туктатыла.

24 статья

1. Җирлек Советы рәисе, аның урынбасары һәм даими комиссияләр рәисләре арасыннан Совет эшен оештыру, даими комиссияләр эшчәнлеген координацияләү, Җирлек Советы карамагындагы мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен президиум төзи.

2. Җирлек Советы рпезидиумы үз компетенциясенә караган мәсьәләләр буенча:

1) Җирлек үсеше планнары һәм программалары проектларын эшләүдә катнаша.

2) Җирлек Советы кушуы буенча, Җирлек Башлыгы яки үз инициативасы белән президиум эшчәнлеге өлкәсенә караган мәсьәләләрне әзерли, алар буенча Җирлек Советының хокукый актлары проектларын әзерли;

3) үз компетенциясе кысаларында Җирлек Советы хокукый актлары үтәлешен контрольдә тота, әлеге мәсьәләләр буенча тиешле органнар һәм җирле үзидарә органнары вазыйфаи затларының докладларын һәм хисапларын тыңлый;

4) Җирлек Советы утырышында карау өчен документлар проектларын әзерли;

5) Җирлек Советына яки Җирлек Башлыгына җирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр турында халыкка фикер алышуга чыгару яки ачык

тыңлаулар билгеләү турында тәкъдимнәр белән мөрәҗәгать итә;

6) әлеге Регламентта каралган тәртиптә Җирлек Советының чираттан тыш утырышын чакыру турында тәкъдимнәр кертә;

7) Җирлек Уставында һәм әлеге Регламентта каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

5 бүлек. Җирлек Советының эш тәртибе

25 статья

1. Яңа чакырылыш Җирлек Советы беренче утырышка Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән икесе сайланганнан соң җиде көннән дә соңга калмыйча җыела. Яңа оешкан Җирлек Советының беренче утырышын Җирлек Башлыгы, ул булмаганда, аның урынбасары чакыра һәм әзерли.

2. Җирлек Башлыгы сайланганчы яңа оешкан Җирлек Советының беренче утырышын яшь буенча иң өлкән Җирлек Советы депутаты ача һәм алып бара.

26 статья

1. Җирлек Советының чираттагы утырышлары кирәк булган саен үткәрелә, әмма кварталга кимендә бер тапкыр һәм Җирлек Башлыгы тарафыннан чакырыла. Җәйге чорда утырышлар арасындагы тәнәфесләр озак булырга мөмкин. Чираттан тыш утырышлар Җирлек Башлыгы тарафыннан үз инициативасы яки Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше депутатлар төркеме инициативасы буенча чакырыла.

2. Җирлек Советы утырышы анда Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе катнашканда хокуклы (кворум). Кворум Җирлек Советы утырышы башланганда һәм төшке ашка тәнәфестән соң билгеләнә.

3. Әгәр Җирлек Советы утырышына Җирлек Советына сайланган депутатлар саныннан өчтән икедән кимрәк өлеше килсә, Җирлек Башлыгы карары белән утырыш җиде көннән дә артык булмаган башка вакытка күчерелә.

4. Җирлек Советы утырышларында чакырылган затлар – хокук чыгару инициативасы субъектлары яисә аларның вәкилләре, Җирлек Советы утырышын оештыруны тәэмин итүче Җирлек Советы аппараты хезмәткәрләре, башка дәүләт органнары, җирле үзидарә органнары, оешмалар, иҗтимагый берләшмәләр вәкилләре, гражданнар катнаша ала. Җирлек Советы утырышына чакырылган затларның саны турындагы мәсьәлә Җирлек Советы президиумы тарафыннан хәл ителә, шул исәптән Җирлек Советы комитетлары, депутат берләшмәләре, депутатлар тәкъдиме буенча да. Җирлек Советы утырышында катнашырга теләгән гражданнар Җирлек Советы рәисе исеменә язма гариза җибәрәләр.

5. Җирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышны уздыру вакыты һәм урыны, Җирлек Советы каравына кертелә торган мәсьәләләр турында өч көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырыш уздыру көненә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә Җирлек Советы утырышын үткәрү урыны һәм вакыты турында хәбәр массакүләм мәгълүмат чараларында бастырылырга мөмкин.

27 статья

1. Җирлек Советы утырышы Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы гимннары белән ачыла һәм ябыла.

2. Җирлек Советы утырышлары җиһазландырылган залларда үткәрелә, анда муниципаль район флагы һәм гербы урнаштырыла.

3. Җирлек Советының утырышлар залында Җирлек Башкарма комитеты, массакүләм мәгълүмат чаралары вәкилләре өчен махсус урыннар билгеләнә.

4. Җирлек Советы массакүләм мәгълүмат чаралары тәкъдим итүе буенча Җирлек Советында әлеге массакүләм мәгълүмат чаралары журналистларын аккредитацияли ала.

5. Җирлек Советы аккредитацияләнгән журналистларны Җирлек Советы эше турында мәгълүмат һәм материаллар белән тәэмин итә.

28 статья

1. Җирлек Советы утырышына килгән депутатларны теркәү Җирлек Советы утырышы а Җирлек чылганчы бер сәгать алдан башлана.

2. Депутатларны теркәүне Җирлек Советы аппараты, утырыш ачылганнан соң Җирлек Советы секретариаты оештыра.

29 статья

1. Җирлек Советы утырышын Җирлек Башлыгы, ул булмаган очракта, Җирлек Башлыгы урынбасары алып бара. Әгәр Җирлек Башлыгы яки аның урынбасары Җирлек Советы утырышында булмаса, Җирлек Советы утырышта вакытлыча рәислек итүче депутатны үз составыннан сайлый.

2. Җирлек Советы утырышында рәислек итүче:

1) утырышларны ача һәм яба;

2) депутатларга утырышка чакырылучылар составы турында хәбәр итә;

3) Җирлек Советы утырышларын алып бара, әлеге Регламентның һәм утырышның расланган эш тәртибе үтәлешен тәэмин итә;

4) утырышта кворум булуны контрольдә тота;

5) докладлар һәм чыгышлар өчен сүз бирә;

6) Җирлек Советы карарлары проектларын, карала торган мәсьәләләр буенча депутатлар тәкъдимнәрен тавышка куя, аларны тавыш бирүгә кую эзлеклелеген һәм тавыш бирү нәтиҗәләрен игълан итә;

7)секретариаттан кергән гаризаларны, белешмәләрне, депутатларның

тәкъдимнәрен һәм искәрмәләрен игълан итә;

8) утырыш залында тәртип булуны тәэмин итә;

9) карала торган мәсьәләләр буенча якларның хезмәттәшлегенә, позицияләрен якынайтуга ярдәм итә;

10) фикер алышулар барышында фикер алышына торган мәсьәлә буенча төрле фикерләрне ачыклауны тәэмин итә, кирәк булганда тиешле аңлатмалар биреп, фикер каршылыкларын бетерү һәм утырыш барышында барлыкка килгән башка мәсьәләләрне хәл итү максатларында консультацияләр үткәрүне оештыра;

11) кирәк булганда депутатлар, комитетлар белән консультацияләр үткәрә, каршылыкларны бетерү максатыннан, вакытлы комиссияләр эшен оештыра;

12) Җирлек Советы утырышында Җирлек Советы секретариаты һәм аппараты эшен оештыра.

3. Рәислек итүче карала торган мәсьәләләрнең асылы буенча башка депутатлар өчен әлеге Регламентта билгеләнгән вакыттан артык чыгыш ясарга, әгәр алар әлеге Регламент таләпләренә каршы килмәсә, депутатлар чыгышларын өзәргә һәм комментарийлар бирергә хокуклы түгел.

30 статья

1. Утырыш үткәрү вакытында ачык тавыш бирү юлы белән Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән Җирлек Советы депутатлары арасыннан Җирлек Советы утырышы секретариаты сайлана.

2. Күрсәтелгән органның хосусый составы Җирлек Башлыгы тарафыннан кертелә.

3. Җирлек советы утырышы секретариаты:

1) утырыш беркетмәсен алып баруны оештыра;

2) секретариатка керү вакыты күрсәтелгән чыгыш ясаучыларны язуны алып бара, утырышта рәислек итүчегә чыгыш ясау өчен язылган мәгълүматлар турында белешмәләр бирә;

3) депутат таләпләрен, сорауларны, белешмәләрне, хәбәрләрне, гаризаларны, тәкъдимнәрне һәм башка материалларны терки, аларны утырышта рәислек итүчегә, редакция комиссиясенә, Җирлек Советының башка органнарына җибәрә;

4) утырышта депутатларга кирәкле материалларны тиражлауны һәм таратуны оештыра;

5) утырышка килгән депутатларны теркәү нәтиҗәләрен анализлый һәм Җирлек Советына депутатларның утырышларда булмау сәбәпләре турында хәбәр итә;

6) тавыш бирү нәтиҗәләрен терки;

7) утырыш барышында барлыкка килгән мәсьәләләр буенча аңлатмалар бирә һәм депутатларга хәбәр итә;

8) Җирлек Советы утырышы беркетмәсен рәсмиләштерә һәм аны, кул

кую өчен, Җирлек Башлыгына тапшыра.

9) Җирлек Советы утырышында Җирлек Советы депутатлары эшчәнлеген тәэмин итү буенча башка функцияләрне гамәлгә ашыра.

4. Депутатлар мөрәҗәгатьләрен һәм фикерләрен тулырак исәпкә алу, Җирлек Советы тарафыннан карала торган мәсьәлә буенча карар проектының ахыргы текстын эшләү өчен, рәислек итүче яисә башка депутатлар тәкъдиме белән утырышта редакция комиссиясе сайлана.

31 статья

1. Җирлек Советының чираттагы утырышының көн тәртибе һәм эш тәртибе Җирлек Башлыгы тарафыннан әзерләнә һәм Җирлек Советының эш планнарын һәм карарларын, шулай ук кергән тәкъдимнәрне исәпкә алып, Җирлек Советы каравына тапшырыла. Чираттагы утырышның көн тәртибенә сораулар кертү инициативасы хокукына Җирлек Башлыгы, Җирлек Советы депутатлары, аның президиумы, даими комиссияләр, Җирлек Башкарма комитеты Җитәкчесе һәм хокук чыгару инициативасының башка субъектлары ия.

2. Җирлек Советының чираттан тыш утырышларының көн тәртибе аларны үткәрү инициаторлары тарафыннан тәкъдим ителә. Чираттан тыш утырыш уздыру инициаторлары язма рәвештә үзләре тәкъдим иткән мәсьәләне тиз арада карау кирәклегенә нигезләр, шулай ук әлеге Регламент нигезендә Җирлек Советы утырышында карау өчен документлар тапшырырга тиеш.

3. Көн тәртибе һәм эш тәртибе Җирлек Советы утырышында утырышта рәислек итүче тәкъдиме буенча Җирлек Советы тарафыннан тикшерелә һәм раслана.

4. Тәкъдимнәр һәм искәрмәләр көн тәртибенә һәм эш тәртибенә Җирлек Советы депутатлары тарафыннан утырыш секретариатына язма рәвештә тапшырыла яки чыгышларында бәян ителә. Язма рәвештә кергән тәкъдимнәр керү тәртибендә утырышта рәислек итүче тарафыннан игълан ителә.

5. Көн тәртибендәге мәсьәләләрне карау тәртибе, чираттагы мәсьәләне карауга күчү яисә алдагы, әмма хәл ителмәгән мәсьәләләрнең берсенә кире кайту утырышта катнашучы депутатлар саныннан күпчелек тавыш белән яисә, депутат каршылыклары булмаганда, рәислек итүче тавыш бирмичә генә гамәлгә ашырыла.

6 Җирлек Советы Җирлек Советы утырышында расланган көн тәртибендәге барлык мәсьәләләрне дә карарга, яисә каралмаган мәсьәләләрне киләсе утырышка күчерү турында карар кабул итәргә тиеш. Күчерелгән мәсьәләләр, Җирлек Советы тарафыннан башка карар кабул ителмәсә, киләсе утырышның көн тәртибендә өстенлеккә ия.

32 статья

1. Җирлек Советы утырышлары, кагыйдә буларак, 10 нан 13 сәгатькә кадәр үткәрелә. Җирлек Советы утырышы башлануның башка вакыты Җирлек

Башлыгы тарафыннан Җирлек Советы утырышын чакыру турында карар кабул иткәндә билгеләнергә мөмкин. Утырыш үткәрү вакытын озайту утырышта рәислек итүче тәкъдиме буенча Җирлек Советы тарафыннан кабул ителә.

2. Утырышның көн тәртибе (вакыты һәм саны) утырыш башланганда рәислек итүче тәкъдиме буенча Җирлек Советы тарафыннан раслана.

3. Докладлар өчен вакыт рәислек итүче тарафыннан докладчылар белән килешү буенча билгеләнә, ләкин 45 минуттан да артык түгел, өстәмә докладлар өчен – 10 минут, докладлар һәм карарлар проектлары буенча фикер алышуларда чыгыш ясау өчен – 5 минутка кадәр, фикер алышуларда кабат чыгыш ясау өчен – 3 минутка кадәр, утырышларны алып бару тәртибе, тавыш бирү мотивлары буенча чыгышлар ясау, сораулар, тәкъдимнәр, хәбәрләр һәм белешмәләр кертү өчен – 1 минутка кадәр.

4. Билгеләнгән вакыт узгач, рәислек итүче бу хакта чыгыш ясаучыны кисәтә, аннары аның чыгышын өзәргә хокуклы.

5. Утырышта катнашучы депутатларның күпчелеге ризалыгы белән яисә депутатлар каршылыклары булмаган очракта тавыш бирмичә генә рәислек итүче доклад, өстәмә доклад яисә чыгыш ясау өчен вакытны озайтырга яисә кыскартырга хокуклы.

6. Һәр утырышның ахырында, гаризалар кергән очракта, көн тәртибендәге «Төрлесеннән» мәсьәләсе кысаларында белешмәләр, игъланнар, мөрәҗәгатьләр, гаризалар өчен 30 минут вакыт бирелә. Әлеге хәбәрләр буенча фикер алышулар булмый.

33 статья

1. Докладтан һәм өстәмә докладтан соң Җирлек Советы утырышының көн тәртибе буенча депутатларга докладчыга, өстәмә докладчыга сораулар бирү мөмкинлеге бирелә. Сораулар язма рәвештә яки телдән бирелә. Җирлек Советы депутаты өчтән артык сорау бирә алмый.

2. Кирәк булганда, Җирлек Советы, килгән депутатлар саныннан күпчелек тавыш белән сораулар бирүне туктату һәм доклад буенча фикер алышуларга күчү яки Җирлек Советы карары проектына күчү турында карар кабул итә.

3. Депутат фикер алышуларда ике тапкырдан да артык чыгыш ясый алмый. Өстәмә чыгыш ясау хокукы Җирлек Советы карары белән генә бирелергә мөмкин. Чыгыш ясау хокукын башка затка тапшыру рөхсәт ителми.

4. Фикер алышуларны туктату утырышта катнашучы депутатлар саныннан күпчелегенең ачык тавыш бирү юлы белән Җирлек Советы карары белән башкарыла Фикер алышуларны туктату турындагы мәсьәләне куйганда, рәислек итүче депутатларга чыгыш ясау өчен язылучылар саны турында хәбәр итә һәм язылучыларның кайсылары чыгыш ясауны таләп итүен ачыклый. Әгәр депутат, фикер алышулар туктатылуга бәйле рәвештә чыгыш ясау мөмкинлеге алмаган булса, Җирлек Советы утырышы беркетмәсенә кушымта итеп теркәү өчен, секретариатка үз чыгышының текстын бирә ала.

5. Фикер алышулар туктатылганнан соң докладчы һәм өстәмә докладчы 5 минутлык йомгаклау чыгышына хокуклы.

34 статья

1. Җирлек Советы депутаты, катнашучы башка зат утырышта рәислек итүче аңа сүз биргәннән соң чыгыш ясый.

2. Чыгыш ясау өчен сүз гаризалар керү тәртибендә бирелә. Рәислек итүчегә утырышны алып бару тәртибе буенча искәрмәләр белдерү өчен, шулай ук тавышка куелган формулировкаларны ачыклау өчен, сүз чиратсыз бирелә. Рәислек итүче тарафыннан шулай ук тавыш бирү мотивлары буенча чыгышлар, белешмә, аңлатмалар бирү өчен һәм башка процедура мәсьәләләре буенча искәрмә ясалырга мөмкин..

3. Язылмыйча чираттан тыш чыгыш ясау хокукына Җирлек Башлыгы, Җирлек Башкарма комитеты Җитәкчесе, утырышта рәислек итүче ия.

35 статья

1. Җирлек Советы утырышында Җирлек Советы депутаты үзе сүз алган көн тәртибендәге мәсьәлә буенча чыгыш ясарга тиеш. Җирлек Советы депутатлары чыгышларына комментарийлар бирергә, чыгыш ясаучыларга тасвирлама бирергә беркем дә хокуклы түгел.

2. Җирлек Советы утырышында чыгыш ясаучы тупас һәм ямьсез сүзләр һәм гамәлләр кылырга, законсыз һәм көч куллану гамәлләренә өндәргә тиеш түгел. Әлеге таләпләрне бозган очракта рәислек итүче мондый сүзләргә, чакыруларга һәм гамәлләргә юл куймау турында рәсми кисәтү ясый.

3. Тәртипне кабат бозганда, рәислек итүче депутат чыгышын туктата. Әлеге депутат, катнашучы депутатлар санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителгән Җирлек Советы карары белән утырыш дәвамында сүз алудан мәхрүм ителергә мөмкин.

4. Әгәр чыгыш ясаучы фикер алышына торган темадан читкә китсә, рәислек итүче аны тикшерелә торган мәсьәлә темасына кайтуга өндәргә хокуклы.

36 статья

Җирлек Советы депутаты булмаган утырышта катнашучы зат тарафыннан тупас тәртип бозу очрагы күзәтелгәндә, рәислек итүче күрсәтмәсе буенча ул зат утырыш залыннан чыгарылырга мөмкин.

37 статья

1. Җирлек Советының һәр утырышында беркетмә, кирәк булган очракта аудио-видео язма алып барыла.

2. Утырыш беркетмәсендә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) Җирлек Советы утырышын үткәрү датасы, урыны һәм тәртип номеры;
2) Җирлек Советы утырышында катнашучы депутатларның фамилиясе, исеме, атасының исеме күрсәтелгән билгеләнгән саны;
3) Рәислек итүченең фамилиясе, исеме, атасының исеме, вазыйфасы;
4) Җирлек Советы утырышының көн тәртибе мәсьәләләре, Җирлек Советы каравына чыгарылган һәр мәсьәлә буенча чыгыш ясаган докладчыларның, өстәмә докладчыларның фамилияләре, инициаллары, вазыйфалары;
5) тавыш бирү өчен барлык тәкъдимнәрне формулировкалары һәм барлык тавыш бирү нәтиҗәләре, «яклы», «каршы» тавыш биргән депутатлар санын яисә тыелып калган депутатлар санын күрсәтеп, ә исемле тавыш бирү уздырганда – шулай ук депутатларның фамилияләрен һәм инициалларын күрсәтеп.

3. Беркетмәгә Җирлек Советы кабул иткән актларның тулы текстлары, карарлар проектлары һәм башка материаллар, чыгышлар текстлары яки утырыш барышында секретариатка депутатлар һәм чыгыш ясаучылар тарафыннан тапшырылган башка материаллар кушымта итеп бирелә.

4. Җирлек Советы утырышы беркетмәсе Җирлек Советы утырышы тәмамланганнан соң ун көн дәвамында рәсмиләштерелә, секретариат әгъзалары тарафыннан визалана һәм Җирлек Башлыгы тарафыннан имзалана.

5. Беркетмә ике нөсхәдә рәсмиләштерелә. Беренчесе билгеләнгән тәртиптә архивка тапшырыла. Беркетмәнең икенче нөсхәсе Җирлек Советы аппаратында була һәм Җирлек Советы депутатларына, Җирлек халкына аларның үтенече буенча танышу өчен бирелә.

6 бүлек. Тавыш бирү һәм карарлар кабул итү тәртибе

38 статья

1. Җирлек Советы карарлары, кагыйдә буларак, ачык тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

2. Законнар, муниципаль берәмлек Уставы һәм әлеге Регламентта каралган очракларда, шулай ук Җирлек Советы карары буенча яшерен тавыш бирү үткәрелә.

3. Җирлек Советы карары буенча исемле тавыш бирү үткәрелергә мөмкин. Исемле тавыш бирү кадрлар мәсьәләсе буенча үткәрелә алмый.

4. Депутат тавыш бирү хокукын шәхсән үзе гамәлгә ашырырга тиеш. Тавыш бирү вакытында булмаган депутат тавыш бирү өчен бирелгән вакытка кадәр һәм аннан соң, шул исәптән язма рәвештә дә, үз тавышын бирергә хокуклы түгел.

39 статья

1. Ачык тавыш бирү уздырганда тавышларны санауны секретариат алып бара.

2. Тавыш бирү башланыр алдыннан рәислек итүче тавышка куела торган тәкъдимнәрнең саны турында хәбәр итә, аларның формулировкаларын һәм

тавышка куела торган эзлеклелеген төгәлләштерә, карар кабул ителергә мөмкин булган тавышларның саны турында искә төшерә.

3. Бер яки ике тәкъдим буенча тавыш биргәндә һәр депутат үз тавышын бер тапкыр бирергә хокуклы: тәкъдим “яклы" яки "каршы", шулай ук тавыш бирүдән тыелып тора ала. Әлеге Регламент буенча депутатларның тиешле саны тавыш биргәндә, тәкъдим кабул ителгән санала.

4. Әгәр бер мәсьәлә буенча икедән артык тәкъдим тавышка кертелсә, һәр депутат һәр тәкъдимгә "яклы" яисә "каршы" тавыш бирергә, шулай ук теләсә кайсы тәкъдим буенча тавыш бирүдән (рейтинглы тавыш бирү) тыелып торырга хокуклы. Иң күп тавыш җыйган ике тәкъдим, әлеге статьяның өченче өлешендә каралган тәртиптә, кабат тавышка куела. Бер тәкъдим дә әлеге Регламент буенча карар кабул итү өчен кирәкле тавышлар санын җыймаса, рәислек итүче тәкъдиме белән, яңа карар проектын эшләү өчен, депутат килештерү комиссиясе төзелә.

5. Тавыш бирү тәмамланганнан соң, утырышта рәислек итүче аның нәтиҗәләрен игълан итә. Тавыш бирү нәтиҗәләре Җирлек Советы утырышы беркетмәсенә кертелә.

40 статья

1. Яшерен тавыш бирү уздыру һәм аның нәтиҗәләрен билгеләү өчен Җирлек Советы депутатлар арасыннан хисап комиссиясен сайлый. Хисап комиссиясенә кандидатуралары сайланучы органнар составына яки сайланучы вазыйфаларга тәкъдим ителүче депутатлар керә алмый.

2. Хисап комиссиясе үз составыннан комиссия рәисен һәм секретарен сайлый һәм бу хакта беркетмә төзелә.

3. Комиссия карарлары аның әгъзаларының күпчелек тавышы белән кабул ителә һәм комиссия рәисе һәм секретаре кул куя торган беркетмәләр белән рәсмиләштерелә.

4. Тавыш бирү өчен бюллетеньнәр хисап комиссиясе контрольлегендә үзе билгеләгән формада һәм билгеле бер күләмдә әзерләнә. Бюллетеньнәрдә тавыш бирү өчен кирәкле мәгълүмат булырга тиеш. Карарлар проектлары буенча тавыш бирү өчен бюллетеньнәрдә яисә сайлау вазыйфасына бердәнбер кандидатура булганда "яклы" һәм "каршы" сүзләре торырга тиеш.

5. Тавыш бирү вакыты һәм урыны, аны уздыру тәртибе хисап комиссиясе тарафыннан әлеге Регламент нигезендә билгеләнә һәм комиссия рәисе тарафыннан игълан ителә.

6. Тавыш бирүне уздыру өчен комиссия утырышта катнашкан һәр депутатка тавыш бирү өчен бер бюллетень бирә.

7. Бюллетеньне тутыру бюллетеньдә депутат тавыш бирә торган кандидатның фамилиясен, ә карар проекты буенча бюллетеньдә (карар варианты) яисә бер кандидатуралы булганда тәкъдим ителә торган карарлар яисә кандидатның фамилиясе вариантлары янында "яклы" яисә "каршы" сүзләрен кую юлы белән башкарыла. "Яклы" сүзен дә, "каршы" сүзен дә,кандидатларның барысының фамилиясен сызу шулай ук тутырылмаган

бюллетень тавыш бирүдән тыелу булып санала.

8. Тавыш бирү өчен бюллетень тавыш бирү кабинасында тутырыла һәм тавыш бирү өчен куелган урнага төшерелә.

9. Тавыш бирү тәмамланганнан соң, хисап комиссиясе урнаны ача, гамәлдәге һәм гамәлдә булмаган бюллетеньнәр санын билгели һәм тәкъдимгә каршы яисә яклап бирелгән тавышларны санауны башкара. Тавышларны санаганда Җирлек Советы депутатлары катнаша ала.

10. Тиешле формада булмаган бюллетеньнәр, ә вазыйфаи затны сайлаганда бер вазыйфага ике яки аннан күбрәк кандидатның фамилияләре калган бюллетеньнәр гамәлдә түгел дип санала.

11. Яшерен тавыш бирү нәтиҗәләре турында хисап комиссиясе беркетмә төзи, ул барлык хисап комиссиясе әгъзалары тарафыннан имзалана һәм Җирлек Советы утырышында укыла. Хисап комиссиясе докладлары буенча Җирлек Советы ачык тавыш бирү юлы белән яшерен тавыш бирү нәтиҗәләрен раслау турында карар кабул итә.

41 статья

1. Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә биштән бере таләбе буенча исемле тавыш бирү үткәрелә.

2. Исемле тавыш бирү үткәрү һәм аның нәтиҗәләрен билгеләү өчен Җирлек Советы депутатлар арасыннан хисап комиссиясен сайлый.

3. Җирлек Советы утырышында яшерен һәм исемле тавыш бирү үткәрелгәндә, Җирлек Советы аларны оештыруны бер хисап комиссиясе составына йөкли ала.

4. Исемле тавыш бирү нәтиҗәләре беркетмәгә кертү өчен секретариатка бирелә һәм Җирлек Советы утырышында игълан ителә, шулай ук массакүләм мәгълүмат чараларында басылып чыга..

42 статья

Шул ук мәсьәлә буенча кабат тавыш бирү Җирлек Советының әлеге мәсьәлә буенча карар кабул итү өчен кирәкле шундый ук күпчелек тавыш белән кабул ителгән карары буенча рөхсәт ителә. Моның өчен тавышларны санаганда хаталар, мәсьәләне тавышка куйганда аңлашылмаучанлык, әлеге Регламентның башкача үтәлмәве нигез булырга мөмкин.

43 статья

1. Процедура мәсьәләләре буенча карарлар, әлеге Регламентта башкача билгеләнмәгән булса, утырышта катнашкан Җирлек Советы депутатлары саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә һәм утырыш беркетмәсендә чагылдырыла.

2. Процедура мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) утырышның көн тәртибе проектына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү

турында;
2)утырышның көн тәртибен раслау турында;
3)утырышның көн тәртибенә яңа мәсьәлә өстәү турында ;
4) Җирлек Советы утырышы секретариатын һәм башка органнарын сайлау турында;
5) утырышны берничә этапта үткәрү турында;
6) утырыштагы тәнәфес, утырышны күчерү яки ябу турында;
7) чыгыш ясау өчен өстәмә вакыт бирү турында;
8) утырышның көн тәртибенә куелган мәсьәлә буенча фикер алышуларны күчерү яисә туктату турында;
9) утырышның көн тәртибе мәсьәләләренә күчү (кире кайту) туында;
10)тиешле комитет яки Җирлек Советы комиссиясе каравына сорау кертү турында;
11) фикер алышмыйча гына тавыш бирү турында;
12) хокукый актлар проектларына төзәтмәләрне кабул итү яисә кире кагу турында;
13) ябык утырыш үткәрү турында;
14) утырышта рәислек итүче функцияләрен тапшыру турында;
15) Җирлек Советы тарафыннан каралган карарлар проектлары һәм башка мәсьәләләр буенча кирәкле белешмәләр һәм бәяләмәләр бирү өчен затларны
16) утырышка чакыру турында;
утырышта катнашучыларга бирелә торган мәгълүматны, белешмәләрне игътибарга алу турында;
17) тавыш бирүне уздыру ысулын үзгәртү турында;
18) өстәмә теркәү үткәрү турында;
19) тавышларны яңадан исәпләү турында;
20) Җирлек Советы утырышын үткәрү вакытын озайту турында;
21) депутат (депутатлар) мөрәҗәгатендә булган сорауларга җаваплар өчен вазыйфаи затны утырышка чакыру турында;
22) Җирлек Башкарма комитетының үз эшчәнлеге турында чираттан тыш хисап бирүе хакында;
23) карарлары әлеге Регламент нигезендә Җирлек Советы утырышында катнашкан депутатларның санынннан чагыштырмача күпчелек тавыш белән кабул ителгән башка мәсьәләләр

7 бүлек. Җирлек Советының хокукый актлары

44 статья

1. Җирлек Советы, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары һәм Җирлек Уставы белән билгеләнгән компетенциясе кысаларында, норматив һәм башка хокукый актлар, шулай ук гаризалар, мөрәҗәгатьләр, декларацияләр кабул итә.

2. Норматив-хокукый актлар, шулай ук норматив-хокукый булмаган актлар Җирлек Советы карарлары рәвешендә кабул ителә.

3. Җирлек Советының хокукый актлары көн тәртибенә кертелгән мәсьәлә кысаларында кабул ителә.

4. Җирлек Советының хокукый актлары, шулай ук Җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән гаризалар, мөрәҗәгатьләр, декларацияләр кабул ителгән көннән өч көн эчендә Җирлек Башлыгы тарафыннан имзалана һәм Җирлек Уставында билгеләнгән тәртиптә халыкка җиткерелә.

45 статья

Процедура мәсьәләләре буенча Җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән карарлар аерым акт белән рәсмиләштерелми. Әлеге карарлар Җирлек Советы утырышы беркетмәсендә чагылдырыла һәм, кирәк булганда, Җирлек Башлыгы кул куйган беркетмәдән өземтәләр белән рәсмиләштерелә.

8 бүлек. Җирлек Советы тарафыннан норматив хокукый актларны кабул итү тәртибе

46 статья

1. Норматив хокукый актлар проектлары Җирлек Советына Җирлек Советы депутатлары, Җирлек Башлыгы, Җирлек Башкарма комитеты Җитәкчесе, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук Җирлек Уставында билгеләнгән хокук чыгару инициативасының башка субъектлары тарафыннан кертелә ала.

2 Норматив хокукый акт проектын керткәндә, Җирлек Советына түбәндәгеләр тәкъдим ителергә тиеш:

1) норматив хокукый акт проектының тексты;

2) әлеге норматив хокукый актны кабул итүнең максатка ярашлыгын нигезләгән аңлатма язуы;

3) финанс-икътисадый нигезләү (гамәлгә ашыру җирле бюджеттан матди чыгымнар таләп итә торган норматив хокукый акт проекты кертелгән очракта);

4) Җирлек Советының гамәлдән чыгару, үзгәрешләр, өстәмәләр кертү яки әлеге проектны кабул итүне таләп итә торган хокукый актлары исемлеге.

3. Норматив хокукый акт проекты һәм аңа кушып бирелә торган материаллар Җирлек Башлыгы исеменә язма рәвештә җибәрелә.

47 статья

1. Норматив хокукый акт проекты һәм аңа кушып бирелә торган материаллар Җирлек Советы аппараты тарафыннан проект Җирлек Советына кергән көнне теркәлә.

2. Җирлек Башлыгы, теркәгән көннән соң бер тәүлек эчендә, Җирлек Советы аппараты белән берлектә алдан карау һәм проект буенча бәяләмә әзерләү өчен, карамагында тәкъдим ителә торган мәсьәлә булган Җирлек

Советы комитетына (алга таба – баш комитет) кушып бирелгән материаллары белән бергә норматив хокукый акт проектын җибәрә.

3. Җирлек башлыгы, тиешле даими комиссия тәкъдимнәрен исәпкә алып, проектны карауга әзерләү вакытын билгели, ул, кагыйдә буларак, бер айдан артып китә алмый.

4. Әгәр тәкъдим ителгән норматив хокукый акт проекты әлеге Регламент таләпләренә җавап бирми яисә аның буенча әлеге Регламентның 48 статьясында күрсәтелгән кирәкле материаллар тапшырылмаган булса, әлеге проект Җирлек Башлыгы тарафыннан, проектка карата билгеләнгән таләпләрне үтәү өчен, кире кайтарылырга мөмкин.

5. Җирлек Советы тарафыннан беренче укылышта аны караганчы, норматив хокукый акт проекты буенча Җирлек Советы тарафыннан расланган ачык тыңлаулар турында Нигезләмә һәм Җирлек Уставында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә торган ачык тыңлаулар билгеләнергә мөмкин.

Статья 48

1. Тиешле даими комиссиядә норматив хокукый акт проектын карау, проект буенча бәяләмә әзерләү тәртибе комиссия тарафыннан әлеге Регламент нигезендә мөстәкыйль билгеләнә.

2. Проектлар өстендә эшләү өчен, даими комиссия проект инициаторы яисә аның вәкилләре катнашырга хокуклы эшче төркемнәр төзи ала.

3. Норматив хокукый актларның альтернатив проектлары төп проект белән даими комиссия тарафыннан бер үк вакытта карала.

4. Кирәк булганда, норматив хокукый акт проекты даими комиссия тарафыннан экспертизага җибәрелергә мөмкин, алар буенча Җирлек Башкарма комитеты бәяләмәсе, дәүләт органнары фикере соратылырга мөмкин.

5. Норматив хокукый акт проектын беренче укылышта кабул иткәнгә кадәр проектны керткән хокук чыгару инициативасы субъекты түбәндәгеләргә хокуклы:

1) тиешле комиссия тәкъдиме буенча проектның текстын үзгәртергә;

2) тиешле комиссия тәкъдиме буенча яисә үз инициативасы белән кертелгән проектны язма гариза нигезендә кире алырга.

6. Норматив хокукый акт проектын даими комиссиядә тикшерү, проект керткән хокук чыгару инициативасы субъекты вәкилен чакырып, ачыктан-ачык үткәрелә.

7. Комссия эшендә катнашмаган даими комиссия әгъзасы комиссиягә каралырга тиешле үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен җибәрергә хокуклы. Комисиянең карау нәтиҗәләре турында искәрмәләр һәм тәкъдимнәрне телдән әлеге искәрмәләр һәм тәкъдимнәрне юллаган Җирлек Советы депутатларына җиткерәләр.

8. Тиешле комиссия әгъзалары булмаган Җирлек Советы депутатлары, хокук чыгару инициативасы субъектлары вәкилләре, Җирлек Башкарма комитеты, дәүләт органнары, бәяләмәләр, тасвирламалар, тәкъдимнәр һәм

искәрмәләр бирү өчен норматив хокукый акт проекты җибәрелгән башка оешмалар вәкилләре даими комиссия утырышларында әлеге проект буенча фикер алышканда тавыш бирү хокукы белән катнашырга хокуклы.

9. Тиешле даими комиссия Җирлек Башлыгына норматив хокукый акт проектын алдан карау нәтиҗәләре буенча комиссиянең әлеге проект буенча Җирлек Советы тарафыннан проектны кабул итү яисә кире кагу турында дәлилләнгән тәкъдимен үз эченә алган бәяләмәсен тәкъдим итә. Тиешле даими комиссия бәяләмә белән бергә әлеге проект буенча Җирлек Советы карары проектын тәкъдим итә.

10. Җирлек Башлыгына кергән норматив хокукый акт проекты Җирлек прокурорына алдан, Җирлек Советы утырышы үткәрелгәнче җибәрелә.

11. Җирлек Советы тарафыннан карауга әзерләнгән норматив хокукый акт проекты Җирлек Башлыгы тарафыннан Җирлек Советының алдагы утырышының көн тәртибенә кертелә.

49 статья

1. Гражданнарның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән норматив хокукый акт проекты Җирлек Советы тарафыннан аның ачык утырышында кертелгәннән соң өч ай эчендә каралырга тиеш.

2. Норматив хокукый акт проектын керткән гражданнарның инициатив төркеме вәкилләре, әлеге Регламент нигезендә үзләре керткән проектны карау вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр ителә, алар комитет, Җирлек Советы утырышларында әлеге проект буенча фикер алышканда катнашырга һәм аның буенча үз позициясен белдерергә хокуклы.

3. Әгәр гражданнарның хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән норматив хокукый акт проектын караганда, Җирлек Советы тарафыннан гражданнарның тиешле инициативалы төркеме вәкиле юк икән, проектны карау Җирлек Советының икенче утырышына күчерелә. Әгәр Җирлек Советы утырышында проектны кабат караганда әлеге вәкилләр янә юк икән, әлеге норматив хокукый акт проекты Җирлек Советы тарафыннан күрсәтелгән вәкилләр катнашуыннан тыш каралырга мөмкин. Мондый очракта проект турында фикер алышу баш комитет вәкиле докладыннан башлана.

50 статья

1. Җирлек Советында норматив хокукый актлар проектларын карау, Җирлек Советы тарафыннан конкрет проектка карата башка карар кабул ителмәсә, ике укылышта гамәлгә ашырыла.

2. Җирлек Советының норматив хокукый актлары, кагыйдә буларак, түбәндәге процедура буенча кабул ителә:

1) проектны тикшерү;

2) проектны нигез итеп кабул итү;

3) төзәтмәләр кертү;

4) хокукый актны тулаем кабул итү.

51 статья

1. Норматив хокукый акт проектын беренче укылышта карау хокук чыгару инициативасы субъекты яисә аның вәкиленең нотыгыннан һәм, кагыйдә буларак, тиешле даими комиссиянең өстәмә докладыннан башлана.

2. Проектны караганда, Җирлек Советы депутатларының, Җирлек Башкарма комитеты Җитәкчесенең, экспертларның һәм фикер алышуда катнашу өчен чакырылган башка затларның тәкъдимнәре һәм искәрмәләре тыңлана.

3. Фикер алышулардан соң, проект буенча Җирлек Советы түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

- проектны беренче укылышта кабул итәргә,
- проектны кире кагарга.

4. Проект беренче укылышта кабул ителгән дип аның өчен Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелеге тавыш биргәндә санала. Әгәр тавыш бирү йомгаклары буенча проектны беренче укылышта кабул итү турында тәкъдим кирәкле тавышлар санын җыймаса, ул өстәмә тавыш бирмичә генә кире кагылган дип санала, яисә Җирлек Советы әлеге проектны эшләп бетерергә җибәрү турында карар кабул итәргә мөмкин. Проект буенча карар өстәмә тавыш бирмичә генә Җирлек Советының тиешле акты белән рәсмиләштерелә.

5. Җирлек Советының норматив хокукый акт проектын беренче укылышта кабул итү турында карарында проектка төзәтмәләр кертү срогы билгеләнә, тиешле даими комиссия күрсәтелә, аңа төзәтмәләр карау йөкләнә һәм проектны икенче укылышта карауга кертү срогы билгеләнә.

6. Җирлек Советы беренче укылышта кабул ителгән проектны халыкка фикер алышуга һәм (яки) ачык тыңлауларга кую турында карар кабул итәргә мөмкин. Законнар, Җирлек Уставы нигезендә ачык тыңлаулар үткәрү мәҗбүри, ә норматив хокукый акт проекты буенча аны беренче укылышта караганчы Җирлек Советы тарафыннан ачык тыңлаулар үткәрелмәгән очракларда, Җирлек Советы яки Җирлек Башлыгы әлеге проект буенча ачык тыңлаулар билгеләү турында карар кабул итә.

7. Бер үк мәсьәлә буенча альтернатив проектлар керткәндә, Җирлек Советы аларны беренче укылыш барышында бер үк вакытта карый һәм алга таба эш өчен аларның кайсысын нигез итеп алу турында карар кабул итә, бу шулай ук башка проектларны кире кагуны аңлата. Кире кагылган проектлар тулаем алганда да, өлешләп тә Җирлек Советына беренче укылышта кабул ителгән проект буенча соңгы карар кабул ителгәнчегә кадәр кабат кертелә

алмый.

8. Проектны Җирлек Советы карары белән эшләп бетерүгә җибәргән очракта, эшләнеп беткән Җирлек Советында карау өчен тапшыру срогы билгеләнә.

Статья 52

1. Проектка төзәтмәләр проектның аерым нигезләмәләре редакциясенең үзгәрүе рәвешендә яисә проектны конкрет сүзләр, пунктлар, өлешләр, статьялар һәм башка нигезләмәләр белән тулыландыру рәвешендә яки проектның конкрет нигезләмәләрен төшереп калдыру турындагы тәкъдимнәр рәвешендә язма рәвештә хокук чыгару инициативасы субъекты тарафыннан тиешле даими комиссиягә кертелә.

2. Норматив хокукый акт проектына төзәтмәләр тиешле даими комиссия утырышында каралырга тиеш, аның утырышы вакыты турында проектны керткән хокук чыгару инициативасы субъектына яисә аның вәкиленә хәбәр ителә. Төзәтмәләр таблицасы күрсәтелгән затларга комиссиядә каралганчы алдан, бер атнадан да соңга калмыйча җибәрелә.

4. Тиешле даими комиссия утырышында төзәтмәләрне караганда хокук чыгару инициативасы субъектлары яисә аларның вәкилләре тавыш бирү хокукы белән катнашырга хокуклы. Төзәтмәләр керткән хокук чыгару инициативасы субъекты яисә аның вәкиле комиссиядә фикер алышу барышында кертелгән төзәтмәләр редакциясен нигезләргә һәм төгәлләштерергә яисә аларны комиссиядән караудан төшереп калдырырга хокуклы.

5. Фикер алышу нәтиҗәләре буенча тиешле даими комиссия төзәтмә белән килешергә һәм аны норматив хокукый акт проекты текстына кертергә яки аны кире кагарга тәкъдим итәргә мөмкин.

6. Норматив хокукый акт проекты даими комиссия утырышында каралганнан соң, Җирлек Советы тарафыннан икенче укылышта каралырга тиешле проектлар исемлегенә кертү өчен, кире кагуга тәкъдим ителгән төзәтмәләр таблицасы һәм комиссия тарафыннан хупланган төзәтмәләр таблицасы белән бергә Җирлек Башлыгына җибәрелә.

53 статья

1. Җирлек Советында норматив хокукый акт проектының икенче укылышы башында тиешле даими комиссиянең рәисе яисә вәкиле доклад белән чыгыш ясый.

2. Докладчы кергән төзәтмәләр, бәяләмәләр һәм аларны карап тикшерү нәтиҗәләре турында игълан итә.

3. Рәислек итүче Җирлек Советы депутатларының яисә хокук чыгару инициативасының башка субъектларының яки аларның вәкилләренең тиешле комиссия тарафыннан хупланган һәм икенче укылышта карала торган проект текстына кертү өчен тәкъдим ителә торган төзәтмәләргә каршылыклары бармы-

юкмы икәнлеген ачыклый. Каршылыклар булмаса, рәислек итүче тиешле даими комиссия тарафыннан хупланган төзәтмәләрне тулаем кабул итү турындагы мәсьәләне тавышка куя. Хупланган һәм тиешле даими комиссия тарафыннан кабул итүгә тәкъдим ителгән төзәтмәләр арасыннан проект текстына кертүгә каршылыклар булса, рәислек итүче башта даими комиссия тарафыннан хупланган һәм каршылыклар булмаган төзәтмәләрне кабул итү турындагы мәсьәләне, аннары каршылыклары булган һәр төзәтмәне аерым тавышка куя. Төзәтмә авторы, тиешле даими комиссия вәкиле, шулай ук Җирлек Советы депутаты яки хокук чыгару инициативасының башка субъекты яки аның каршылыклары булган вәкиле чыгышларында үз позицияләрен нигезли алалар. Шуннан соң тиешле төзәтмәне кабул итү турындагы мәсьәлә тавышка куела.

4. Әгәр проектның бер үк нигезләмәсенә берничә төзәтмә кертергә тәкъдим ителсә, башта аларны кабул итү яки кире кагу башка төзәтмәләр турындагы мәсьәләне хәл итәргә мөмкинлек бирәчәк темалар буенча булганнары турында фикер алышына һәм тавышка куела.

5. Төзәтмәләрне (төзәтмәләр) кабул итү турындагы карар Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә. Әгәр тавыш бирү йомгаклары буенча мондый тәкъдим тиешле тавышлар санын җыймаса, төзәтмә өстәмә тавыш бирмичә генә кире кагылган дип санала.

6. Аннан соң Җирлек Советы даими комиссия тарафыннан тәкъдим ителгән төзәтмәләрне карауга күчә. Рәислек итүче Җирлек Советы депутатларының яки хокук чыгару инициативасының башка субъектларының яисә аларның Җирлек Советы утырышында катнашучы вәкилләренең тиешле даими комиссия тәкъдимнәренә каршылыклары булу-булмавын ачыклый. Әгәр каршылыклар булмаса, кире кагу өчен тәкъдим ителгән барлык төзәтмәләр (әгәр каршылыклар булса - кире кагуга каршылыклар булмаган төзәтмәләр) кире кагу өчен тавышка куела. Төзәтмәләрне кире кагу турындагы карар Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

7. Әгәр Җирлек Советы төзәтмәләрнең кире кагылуы турында тиешле даими комиссия фикере белән килешсә, Рәислек итүче төзәтмәләр авторларының кире кагуларына каршылыклар булган төзәтмәләрне тавышка куя. Төзәтмә авторы һәм даими комиссия вәкиле үз позицияләрен чыгышларда нигезли ала. Шуннан соң төзәтмәне кабул итү турындагы тәкъдим тавышка куела.

8. Әгәр даими комиссия тарафыннан кире кагу өчен тәкъдим ителә торган төзәтмәләр таблицасына тавыш биргәндә, Җирлек Советы даими комиссия тәкъдиме белән килешмәсә, Рәислек итүче төзәтмәләрнең һәркайсын аерым тавышка куя. Төзәтмә авторы һәм даими комиссия вәкиле үз позицияләрен чыгышларда нигезли ала. Шуннан соң төзәтмәне кабул итү турындагы тәкъдим тавышка куела.

9. Төзәтмәләр буенча тавыш бирү тәмамлангач, Рәислек итүче норматив хокукый акт проектын тулаем кабул итү турындагы тәкъдимне тавышка куя. Җирлек Советының норматив хокукый акты, әгәр аның өчен Җирлек Советы депутатларының күпчелеге тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

10. Әгәр тавыш бирү нәтиҗәләре буенча проектны кабул итү турында тәкъдим тиешле тавышлар санын җыймаса, бу проект тиешле даими комиссиягә эшләп бетерү өчен кире кайтарыла яисә Җирлек Советы проектны кире кагу турында карар кабул итәргә мөмкин. Проектны эшләп бетерү өчен кире кайтарганда, Җирлек Советы, икенче укылышта кабул ителгән төзәтмәләрне исәпкә алып, әлеге проектка кабат төзәтмәләр кертү өчен срок билгеләргә мөмкин.

11. Кирәк булганда, утырышта катнашкан депутатлар саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителгән Җирлек Советы карары буенча тулаем норматив хокукый акт проектын кабул итү турында тавыш бирү кичектерелергә мөмкин, ә проект Җирлек Советы билгеләгән эчке юридик каршылыкларны бетерү, проект нигезләмәләренең үзара дөрес бәйләнешләрен билгеләү һәм лингвистик таләпләргә туры килүен билгеләү өчен тиешле даими комиссиягә җибәрелергә мөмкин.

12. Җирлек Советы кабул иткән норматив хокукый актлар, Җирлек Башлыгы кул куйган көннән соң 3 көннән дә соңга калмыйча, Район прокурорына җибәрелә.

9 бүлек. Җирлек Уставы проектларын һәм Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карарларны карау үзенчәлекләре

54 статья

1. Җирлек Уставы проекты, Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Җирлек Советы карары проекты Җирлек Советына Җирлек Башлыгы, Җирлек Советы депутатлары Җирлек Башкарма комитеты Җитәкчесе, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, инициативалы төркем гражданнары тарафыннан кертелергә мөмкин.

2. Җирлек Уставы проектларын карау яки Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар Җирлек Советы утырышларында, әлеге Регламентта каралган тәртиптә, кимендә ике укылышта гамәлгә ашырыла.

3. Җирлек Уставы проектын, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын әзерләү өчен, Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителгән Җирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләр, экспертлар чакырырга мөмкин.

4. Җирлек Уставы, Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар күпчелек тавыш белән Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике өлеше белән кабул ителә.

55 статья

Беренче укылышта кабул ителгән Җирлек Уставы проекты, Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проекты, Җирлек Уставын кабул итү турындагы мәсьәләне карап тикшереләсе көнгә кадәр 30

көннән дә соңга калмыйча, Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, бер үк вакытта әлеге Устав проекты, Җирлек Советы тарафыннан билгеләнгән тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибе рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә, шулай ук аның турында фикер алышуларда гражданнарның катнашу тәртибе рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

56 статья

Җирлек Уставы проекты, Җирлек Советының Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карары буенча Җирлек Советы утырышының беренче укылышында карауга керткәнче ачык тыңлаулар үткәрелә.

57 статья

1. Устав проектларына төзәтмәләр һәм Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү һәркайсы аерым тикшерелә һәм тавышка куела. Төзәтмә Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе тавыш биргәндә кабул ителә.

2. Җирлек Уставы проекты тексты яки Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү һәм булган юридик каршылыкларны бетерү турында карар проекты тикшерелгәннән соң Җирлек Уставы проектын кабул итү яки Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Җирлек Советы карары икенче укылышта Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе тавышы белән кабул ителә.

10 бүлек. Җирлек Советы тарафыннан башка карарлар кабул итү тәртибе

58 статья

1. Җирлек Советы Җирлек Советы карарлары рәвешендә рәсмиләштерелә торган норматив булмаган актларны түбәндәге мәсьәләләр буенча кабул итә:

1) Җирлек Башлыгын сайлау, Җирлек Башлыгы урынбасарын сайлау һәм вазыйфасыннан азат итү, Җирлек Советының даими һәм вакытлы комиссияләрен төзү, аларның рәисләрен сайлау һәм аларны вазыйфаларыннан азат итү турында;

2) Җирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору инициативасы күрсәтү, җирле референдум уздыру турында;

3) Җирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору, җирле референдумны билгеләү мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү турында;

4) Җирлекнең сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү, җирле үзидарә органнарының башка вазыйфаи затларын билгеләү (сайлау, килештерү) турында;

5) ачык тыңлаулар билгеләү турында;

6) гражданнарны сораштыруны билгеләү турында;

7) муниципаль хокукый актлар проектларын һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турында;

8) Җирлек Советының үз-үзен таркату, Җирлек Советы депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында;

9) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы турында;

10) Татарстан Республикасы Конституция судына мөрәҗәгать турында;

11) прокурорның протестын (күрсәтмәләрен) карау турында;

12) процедура мәсьәләләреннән тыш, Җирлек Советы карамагына кертелгән башка мәсьәләләр буенча.

2. Күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карар, әгәр дә закон белән башкасы билгеләнмәгән булса, Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелеге тавыш биргәндә кабул ителгән дип санала.

59 статья

1. Әлеге Регламентның 58 статьясында күрсәтелгән мәсьәләләрне Җирлек Советы каравына кую инициативасы хокук чыгару инициативасы субъектларына, Җирлек Уставында, әлеге Регламентта, законнарда каралган башка затларга, органнарга, оешмаларга карый.

2. Әлеге мәсьәләне Җирлек Советы каравына чыгару инициаторы Җирлек Советы карары проектын, шулай ук әлеге мәсьәләне карау өчен кирәкле һәм законнарда Җирлек Уставында, әлеге Регламентта, җирлекнең башка муниципаль хокукый актларында каралган башка документларны һәм материалларны тәкъдим итә.

3. Җирлек Советы кадрлар мәсьәләләрен хәл иткәндә, шулай ук һәр кандидатка белешмә-объективка тапшырылырга, кандидатның тиешле вазыйфаны биләү өчен билгеләнгән таләпләргә туры килүен һәм бу вазыйфаны биләүгә комачаулаучы чикләүләр булмавын раслый торган документлар яисә аларның күчермәләре тапшырылырга тиеш.

60 статья

1. Әлеге Регламентның 58 статьясында күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар, кагыйдә буларак, Җирлек Советы тарафыннан, әлеге мәсьәләләр буенча карар кабул итүнең башка срогы законнарда, Җирлек Уставында яисә әлеге Регламентта каралмаган булса, аларны Җирлек Советына керткән көннән алып бер ай эчендә кабул ителә.

2. Күрсәтелгән мәсьәләләр, кагыйдә буларак, Җирлек Советы тарафыннан Җирлек Советының тәкъдим ителә торган мәсьәлә аның карамагында булган даими комиссияләре тарафыннан алдан тикшерелгәннән соң карала.

3. Күрсәтелгән мәсьәләләр буенча алынган материалларны теркәү, аларны алдан карау әлеге Регламентта билгеләнгән кагыйдәләр буенча Җирлек

Советының норматив хокукый актлары проектларын теркәү һәм алдан карау өчен гамәлгә ашырыла.

61 статья

Җирлек Советының норматив булмаган характердагы карарлары проектлары, кадрлар мәсьәләләре, җирле референдум билгеләү, Җирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү карарларыннан тыш, алар каралганчы, Җирлек Советы тарафыннан ачык тыңлауларга яисә халык фикер алышуларына чыгарылырга мөмкин. Җирлекне үзгәртеп кору турындагы инициативаны күрсәтү турындагы карар проекты ачык тыңлауларга мәҗбүри рәвештә чыгарыла.

62 статья

Җирлек Советының аерым норматив булмаган хокукый актлары проектлары аның утырышында катнашкан депутатлар саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителгән карары буенча, Җирлек Советының норматив хокукый актлары проектларын карауга карата әлеге Регламентта билгеләнгән кагыйдәләр нигезендә ике укылышта карала.

11 бүлек. Җирлекнең сайлау комиссиясе әгъзалары вәкаләтләрен билгеләү һәм вакытыннан алда туктату

63 статья

1. Җирлек сайлау комиссиясен төзү Җирлек Советы тарафыннан законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

2. Законнар таләпләрен исәпкә алып Җирлекнең сайлау комиссиясе составына кергән кандидатуралар буенча тәкъдимнәр, Җирлек Советының профиль комиссиясенә һәр кандидатура һәм Җирлек Советы карары проекты буенча бәяләмәне алдан карау һәм әзерләү өчен җибәрелә. Комиссия утырышында даими комиссия рәисе тарафыннан чакырылган кандидатлар һәм башка вазыйфаи затлар һәм гражданнар катнашырга хокуклы.

3. Законнар нигезендә билгеләнүе мәҗбүри булган Җирлек сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләп кую турында карар кабул ителә.

4. Җирлек сайлау комиссиясе әгъзаларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карар законнарда билгеләнгән очракта кабул ителә.

5. Муниципаль районның сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләп кую турындагы, аларның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карарлар Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан шәхси тәртиптә күпчелек тавыш белән кабул ителә һәм өстәмә тавыш бирүдән башка бер карар белән рәсмиләштерелә.

12 бүлек. Җирлек Советы тарафыннан Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукларын гамәлгә ашыру

64 статья

Җирлек Советы Татарстан Республикасы Конституциясенең 76 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукына ия.

65 статья

Җирлек Советының закон чыгару инициативасы Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Регламентында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә.

66 статья

1. Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру тәртибендә закон проектын Татарстан Республикасы Дәүләт Советына кертү турындагы карар Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә һәм тиешле карар белән өстәмә тавыш бирүдән башка рәсмиләштерелә.
2. Җирлек Советы карарында Җирлек Советы комитетларда һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы утырышында каралганда закон проектын тәкъдим итүне йөкләгән зат күрсәтелә.
3. Кирәкле материаллар һәм Җирлек Советы карары белән әзерләнгән закон проекты Татарстан Республикасы Дәүләт Советына кертелә.

13 бүлек. Җирлек Уставын һәм Җирлек Советы карарларын аңлату

67 статья

Җирлек Советы Җирлек Уставына яки Җирлек Советы карарларына, Җирлек Уставында яки Җирлек Советы карарларында аңлашылмаучанлыклар булганда һәм аларның нормаларын төрлечә аңлап булганда, практикада куллануда каршылыклар ачыкланганда, рәсми аңлатмалар бирә.

68 статья

Җирлек Уставын яки Җирлек Советы карарларын рәсми аңлату өчен хокук чыгару инициативасы субъектының тиешле мөрәҗәгате нигез булып тора.

69 статья

1. Җирлек Уставын яки Җирлек Советы карарларын аңлату турындагы мөрәҗәгатьне карау нәтиҗәләре буенча тиешле даими комиссия Җирлек

Уставы яки Җирлек Советы карары проектын әзерли һәм аларны Җирлек Советы каравына кертә.

2. Җирлек Уставын яки Җирлек Советы карарын аңлату турындагы Җирлек Советы карарлары тәңгәл рәвештә Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан өчтән икесенең тавышы һәм Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

14 бүлек. Прокурорның протестларын (күрсәтмәләрен) карау

70 статья

1. Җирлек Советының хокукый актына прокурор протесты, шулай ук Җирлек Советының закон бозуларны бетерү турындагы тәкъдиме Җирлек Советы тарафыннан алдагы утырышта мәҗбүри каралырга тиеш.

2. Утырыш көне турында протест (күрсәтмә) җибәргән прокурорга хәбәр ителә.

3. Протест турында фикер алышу протест җибәргән прокурорның яки аның вәкиленнән докладыннан һәм тиешле даими комиссиянең өстәмә докладыннан башлана.

4. Прокурор протесты нәтиҗәләре буенча Җирлек Советы протест белән килешергә, протестны кире кагарга, белешмәләргә протест кабул итәргә һәм, тәкъдимнәрне һәм кисәтүләрне исәпкә алып, аны карауны дәвам итәргә мөмкин.

5. Җирлек Советының протест буенча карары прокурорга җибәрелә.

6. Прокурор күрсәтмәләре шундый ук тәртиптә карала.

7. Прокурор протесты белән килешкән очракта, Җирлек Советы даими комиссиягә яисә Җирлекнең Башкарма комитетына Җирлек Советының протестта күрсәтелгән кисәтүләрне юкка чыгаручы тиешле хокукый акты проектын әзерләргә куша.

15 бүлек. Җирлек Советының күзәтчелек (контроль) функцияләрен гамәлгә ашыруы

71 статья

1. Җирлек Советы Район Уставының нигезләмәләрен, Җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән норматив хокукый актларның үтәлешен, Җирлек бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар чаралары үтәлешен, Җирлек үсеше планнарын һәм программаларын, Җирлек Башкарма комитеты һәм аның Җитәкчесе эшчәнлеген контрольдә тота.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан закон, Җирлек Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар бозылу фактлары ачыкланган очракта, Җирлек Башлыгы, депутатларның билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә торган Җирлек

Советы карары белән депутатлар арасыннан әлеге фактларны тикшерү өчен вакытлы контроль комиссиясе төзелергә мөмкин.

72 статья

1. Җирлек Советының һәр карарында, кагыйдә буларак, аның үтәлешен тикшереп тору йөкләнгән даими комиссия яисә Җирлек Советы депутаты күрсәтелә.

2. Контрольнең максаты булып хокукый актның нәтиҗәлелеге дәрәҗәсен, аны башкаруны кыенлаштыра торган сәбәпләрне, аларны үтәүгә комачаулаучы затларны җаваплылыкка тарту, шулай ук аны зарурлык булганда судта яклау тора.

3. Хокукый актның эш кушу пунктында башкаручы зат һәм, кагыйдә буларак, башкару вакыты күрсәтелә. Даими комиссия яки контроль йөкләнгән депутат хокукый актны үтәү барышы турында үз вакытында белдерү әзерләргә тиеш.

4. Әлеге белдерүне тыңлаганнан соң Җирлек Советы түбәндәгеләргә хокуклы:

1) хокукый актны башкарылган итеп контрольдән төшерергә;

2) контроль вәкаләтләрен озайтырга;

3) контроль вәкаләтләрен башка комитетка яисә депутатка йөкләргә;

4) хокукый актны гамәлдән чыгарырга;

5) хокукый актны үзгәртергә яисә тулыландырырга.

5. Контроль буенча хисап чоры хокукый актта яисә беркетмә карарында билгеләнә.

73 статья

Җирлекнең Башкарма комитеты, аның Җитәкчесе, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, вазыйфаи затлар, әгәр закон белән башкасы билгеләнмәгән булса, Җирлек Советы, аның контроль комиссияләре, Җирлек Советы депутаты соратулары буенча Җирлек Советы карамагындагы мәсьәләләр буенча мәгълүмат бирергә, ә законнар, муниципаль хокукый актларны бозулар күрсәтелгән очракта, хокук бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

74 статья

1. Җирлек Советының президиумы, даими комиссияләре җирле үзидарәнең вазыйфаи затларын тыңларга, Җирлек Советы карамагындагы мәсьәләләр буенча кирәкле документларны һәм материалларны таләп итәргә хокуклы.

2. Җирле үзидарәнең вазыйфаи затларын тыңлау йомгаклары буенча президиум, даими комиссия карар кабул итә.

16 бүлек. Йомгаклау нигезләмәләре

75 статья

1. Әлеге Регламентка үзгәрешләр һәм өстәмәләр Җирлек Советы тарафыннан Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

2. Әлеге Регламентка үзгәрешләр һәм өстәмәләр карау һәм кабул итү әлеге Регламентның 10 бүлегендә билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.